

NPDM

Obvodné oddelenie Policajného
zboru Martin - východ

Správa z monitoringu národného
preventívneho mechanizmu

Adresa zariadenia: Komenského 2, 036 01 Martin

Dátum vykonania návštevy: 4. apríl 2024

Dátum vydania správy: 7. jún 2024

01	Úvod	3
01.1.	Systematické návštevy a ich účel	3
01.2.	Priebeh návštevy	4
01.3.	Právna úprava	4
02	Zistenia	5
03	Odporúčania	7

01 ÚVOD

01.1. SYSTEMATICKÉ NÁVŠTEVY A ICH ÚČEL

Od 1. mája 2023 plní verejný ochranca práv úlohy národného preventívneho mechanizmu (ďalej len „NPM“) podľa Opčného protokolu k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neludskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len “OPCAT”)¹. Na základe tohto mandátu vykonáva monitorovací tím NPM systematické návštevy miest, kde sa nachádzajú alebo sa môžu nachádzať osoby obmedzené na slobode. **Monitoring vykonávaný ako súčasť NPM má preventívny charakter, jeho účelom je pôsobiť do budúcnosti a zvyšovať štandard podmienok, v ktorých sú držané osoby obmedzené na slobode.**

Systematické návštevy podľa OPCAT sa vykonávajú zásadne neohlásene. Podľa platnej právnej úpravy sa pôsobnosť verejného ochrancu práv pri výkone úloh NPM vzťahuje taktiež na celý policajného zaistenia a určené priestory.²

Systematická návšteva NPM sa začína úvodným rozhovorom s vedením zariadenia a pokračuje súkromnými rozhovormi s osobami obmedzenými na slobode, príslušníkmi Policajného zboru alebo inými osobami, ktoré si monitorovací tím vyberie. Počas monitoringu policajných cieľ sa členovia monitorovacieho tímu NPM zameriavajú najmä na zaobchádzanie s osobami obmedzenými na slobode, vrátane používania donucovacích prostriedkov, materiálne podmienky a spôsob realizácie práv a povinností osôb obmedzených na slobode. Monitoring policajných cieľ tiež zahŕňa prehliadku priestorov, pozorovanie, vyhotovovanie fotodokumentácie a nahliadanie do spisov.

Po skončení návštevy, doplnení potrebných podkladov a v prípade potreby na základe následnej komunikácie so zainteresovanými orgánmi verejnej moci a inými aktérmi, vydáva verejný ochranca práv závery, správy a odporúčania, vrátane osobitnej správy o priebehu a výsledkoch návštevy zariadenia.³

Finálnu verziu správy z vykonanej návštevy zašle kontrolovanému subjektu s lehotou na jeho vyjadrenie, pričom očakáva, že zariadenie sa k správe vyjadrí a uvedie, či navrhované opatrenia akceptuje a zrealizuje, resp. navrhne alternatívne opatrenia a možnosti ich realizácie.

V prípade potreby si môže vyžiadať vyjadrenie doplňujúceho charakteru. Ak bude odpoveď zariadenia považovať za nedostatočnú, obráti sa na nadriadený orgán alebo v prípade, ak nadriadený orgán neexistuje, priamo na vládu Slovenskej republiky. O svojich zisteniach môže informovať aj verejnosť, resp. v zariadení vykonať kontrolnú návštevu.

¹ § 3 ods. 2 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.

² § 3 ods. 3 písm. c) zákona o verejnom ochrancovi práv.

³ § 22a ods. 1 zákona o verejnom ochrancovi práv.

Anonymizovanú správu z návštevy zariadenia (s výnimkou mien osôb poverených vedením zariadenia), ako aj stanovisko zariadenia k zisteniam verejný ochranca práv uverejní na webovej stránke Kancelárie verejného ochrancu práv.

01.2. PRIEBEH NÁVŠTEVY

Neohlásená návšteva Obvodného oddelenia Policajného zboru Martin - východ (ďalej aj „OO PZ“ alebo „oddelenie“) sa uskutočnila dňa 4. apríla 2024. Návštevy zariadenia sa osobne zúčastnil verejný ochranca práv.

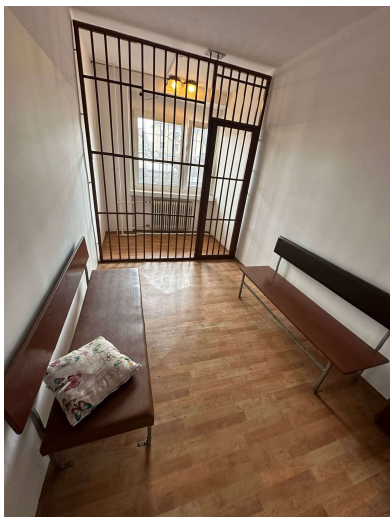
Po rozhovore s riaditeľom som sa zamerlal na kontrolu materiálnych podmienok ciel policajného zaistenia, určeného priestoru a oddelenie nám poskytlo tabuľku s prehľadom osôb obmedzených na osobnej slobode za posledné tri mesiace.

01.3. PRÁVNA ÚPRAVA

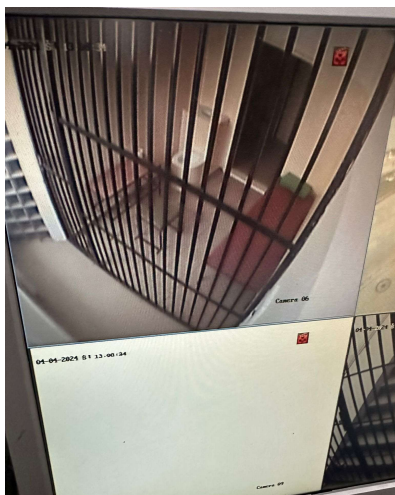
Základná právna úprava práv a povinností osôb umiestnených v celách policajného zaistenia a materiálno-technických štandardov je obsiahnutá v zákone o Policajnom zbore.⁴ Na podzákonnej úrovni je to nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 92/2015 o celách policajného zaistenia v znení neskorších predpisov. Určené priestory upravuje rovnako zákon o policajnom zbore, avšak materiálne podmienky týchto priestorov upravené nie sú na zákonnej ani podzákonnej úrovni. Na zabezpečenie jednotného postupu príslušníkov Policajného zboru pri aplikácii ustanovenia zákona o policajnom zbore týkajúceho sa určených priestorov vydal prezident Policajného zboru príkaz zo dňa 9.3.2023.

Pri posudzovaní podmienok v policajných celách a zaobchádzania s osobami NPM zohľadňuje aj medzinárodné štandardy a odporúčania., Ide najmä o všeobecné štandardy a správy z návštev Slovenskej republiky Európskeho výboru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (ďalej len „Výbor CPT“) a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.

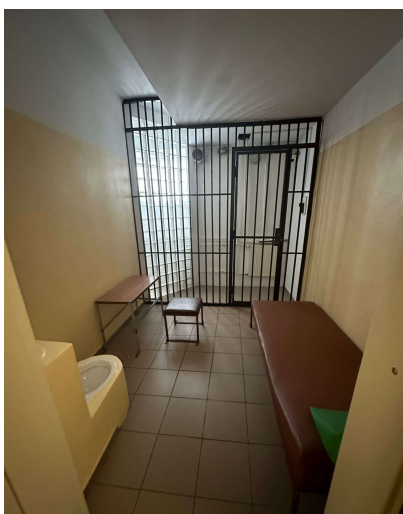
⁴ zákon č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov

Určený priestor

Snímanie cely kamerou

Cela policajného zaistenia

MATERIÁLNE PODMIENKY

OO PZ Martin - východ disponuje jedným určeným priestorom a štyrmi celami policajného zaistenia.

V určenom priestore sa nachádzajú dve lavice a k dispozícii je hláska na privolanie príslušníkov, ktorá sa nachádza za mrežami na dosah osobe obmedzenej na slobode. Určený priestor sa podľa vyjadrenia riaditeľa nevyužíva takmer vôbec, za posledné tri mesiace v ňom nebola umiestnená ani jedna osoba. **Oceňujeme, že OO PZ Martin uprednostňuje umiestňovanie do ciel policajného zaistenia, ktoré má k dispozícii.**

Cely policajného zaistenia, ktoré verejný ochranca práv navštívil, boli vybavené lôžkom, stolom a stoličkou napevno pripevnenými k podlahe, umývadlom, WC a kamerovým systémom. Priestory sú dostatočne priestrané a osvetlené. **Vodu v umývadle je možné pustiť len prostredníctvom príslušníkov**, nakoľko zo strany osôb obmedzených na slobode dochádzalo údajne k nadužívaniu, resp. vytápaniu priestoru. S takto vyriešeným prístupom k vode sa monitorovací tím NPM stretol v rámci ciel policajného zaistenia prvýkrát a **nepovažuje ho za ideálny** aj vzhľadom na to, že priestory sú po celý čas monitorované a príslušníci tak môžu cely pravidelne kontrolovať. Nutnosť privolať príslušníkov napríklad po každom použití toalety môže viesť k zanedbávaniu hygieny u osôb obmedzených na slobode, a to napríklad z obavy obťažovania personálu. Neustála závislosť od príslušníkov pri vykonávaní základných hygienických potrieb môže u osôb obmedzených na slobode **vyvolávať pocit frustrácie, a taktiež narúšať ich súkromie a dôstojnosť**. Napríklad v celách na Obvodnom oddelení Policajného zboru Stará Ľubovňa majú umývadlo s tlačidlom, ktoré aktivuje vodu na krátky čas po stlačení.

Pri monitorovaní ciel tiež verejný ochranca práv zistil, že kamerový systém sníma aj **sanitárne zariadenie (WC) bez zarastovania tohto priestoru**, čím môže dochádzať k narušeniu súkromia a dôstojnosti umiestnených osôb. Vedenie zariadenia bolo s touto skutočnosťou konfrontované hneď na mieste. Riaditeľ si je vedomý, že to predstavuje problém, **opakovane žiadal** Centrum podpory o úpravu softvérového riešenia alebo nový kamerový systém.

Výbor CPT v správe adresovanej vláde Slovenskej republiky pritom už v roku 2018 odporúčal, aby všade, kde sa na monitorovanie zaistených používa kamerový systém, bolo vždy rešpektované ich súkromie pri používaní toalety, napr. rastrovaním priestoru toalety.⁵

Ďalším zo zistení je, že **na celách ani v určenom priestore sa nenachádzajú hodiny**. Osoby obmedzené na slobode tak nemajú prehľad o tom, koľko je hodín a ako dlho sú už zaistení. Inštalovanie nástenných hodín priamo v celách/určenom priestore, prípadne

⁵ Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT). Správa pre vládu Slovenska o návšteve Slovenska uskutočnenej Európskym výborom na zabránenie mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania v dňoch 19. marca až 28. marca 2018, ods. 26. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168094fd72>

v priestore za mrežami tak, aby na nich osoby obmedzené na slobode mohli vidieť, považujeme za jednoduché a praktické riešenie.

Pozitívne hodnotíme, že sa vo všetkých celách policajného zaistenia vrátane určeného priestoru nachádzajú hlásky na privolanie príslušníkov.

ODOBERANIE DOKUMENTOV

Zo spisovej dokumentácie, ktorú mal monitorovací tím NPM k dispozícii vyplýva, že podklady súvisiace so zaistením (úradný záznam o zaistení, zápisnica o zadržaní) sa zaisteným osobám pred umiestnením do cely z bezpečnostných dôvodov odoberajú. Dostanú ich späť až pri prepustení. Pokiaľ ide o poučenie o režimových opatreniach v cele, ktoré obsahuje informácie o režime v cele a o právach a povinnostiach osoby umiestnenej v cele, tie sa nachádzajú v troch jazykových mutáciách na okne v priestore za mrežou. Príslušníci im ich vraj na požiadanie podajú. Takýto postup je podľa nášho názoru **zbytočne zaťažujúci tak pre zaistené osoby, ako aj službukonajúcich policajtov.**

Poučenia o režimových opatreniach v cele umiestnené na okne za mrežami

V súvislosti s informovaním o právach zadržaných osôb Výbor CPT vyzval v roku 2018 slovenské orgány, aby zabezpečili, že všetky osoby, ktorých osobná sloboda bola z akéhokoľvek dôvodu obmedzená políciou, budú v plnej miere informované o všetkých ich právach už od momentu obmedzenia osobnej slobody. Malo by sa to zabezpečiť prostredníctvom poskytnutia jasnej ústnej informácie pri zadržiavaní, doplnenej pri najbližšej možnej príležitosti (t. j. hneď po predvedení na policajné oddelenie) o písomné ponaučenie, v ktorom by mali byť priamo uvedené všetky práva zadržanej osoby, a **ktoré si táto môže ponechať**.⁶

Zdôrazňujeme, že každá zadržaná osoba by mala byť náležite informovaná o dôvodoch obmedzenia slobody a o všetkých právach z toho vyplývajúcich, ústne aj písomne. **Odoberanie poučení a dokumentov súvisiacich so zadržaním osobám v čase ich umiestnenia v cele policajného zaistenia považujeme za neadekvátne.** O to viac, že práve v dobe ich umiestnenia v cele sa osoby obmedzené na slobode môžu v klude oboznámiť so svojimi právami a dôvodmi ich zadržania bez toho, aby boli vystavené časovej tiesni. Argument zabezpečenia bezpečnosti, resp. možné riziko ublíženia na zdraví papierom nemôžeme akceptovať aj vzhľadom na skutočnosť, že priestory sú celý čas monitorované kamerovým systémom.

⁶ Správa pre vládu Slovenskej republiky o návšteve Slovenskej republiky, ktorú uskutočnil Európsky výbor na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CPT) v dňoch 19. až 28. marca 2018. Str. 18-19. Dostupné na: <https://rm.coe.int/168094fd72>

03 ODPORÚČANIA

Obvodné oddelenie Policajného zboru Martin - východ

do 3 mesiacov	<ul style="list-style-type: none">• Zabezpečiť osobám obmedzeným na slobode neobmedzený prístup k vode na umývanie rúk a základnú hygienu.• Zabezpečiť zarastovanie priestoru toalety na celách, alternatívne stavebne upraviť priestor toalety tak, aby nebol snímaný kamerovým systémom.• Inštalovať nástenné hodiny do ciel policajného zaistenia a určeného priestoru.
priebežne	<ul style="list-style-type: none">• Ponechávať písomné poučenia a dokumenty súvisiace so zadržaním osobám obmedzeným na slobode v čase ich umiestnenia v cele policajného zaistenia/určenom priestore. Zabezpečiť, aby bolo v každej cele k dispozícii poučenie o režime v cele.

